

Uvodnik

Prva številka Revije za kriminalistiko v letu 2024 je namenjena 70. obletnici Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani (v nadaljevanju Inštitut za kriminologijo), ki je vodilna raziskovalna institucija s področja kriminologije v Sloveniji. V razširjenem uvodniku ob jubileju direktor Inštituta za kriminologijo prof. dr. Aleš Završnik predstavi pogled na delo Inštituta za kriminologijo v sedanjem času in v retrospektivi zadnjih desetletij s poudarkom na dosežkih raziskovalcev. Organizacijsko delo in del uredniškega dela pri pripravi prispevkov ter spodbujanje sodelavcev k pisanju člankov je prevzel dr. Zoran Kanduč, ki je tudi avtor prvega članka za direktorjevim uvodnikom. Dr. Zoran Kanduč piše o dobrem in zlu, normalnem in odklonskem v socialistični poti v kapitalizem, pri čemer predstavi vidike razvoja Slovenije in drugih posocialističnih držav na poti v neoliberalizem in s tem povezanimi prednostmi in slabostmi ter tveganji. Ključno polje odklonskosti z veliko škodo je področje gospodarstva, prepletenost politike in interesov skozi perspektivo kritične kriminološke misli. Dr. Katja Simončič, dr. Matjaž Jager in dr. Mojca Mihelj Plesničar predstavijo pilotsko empirično študijo o nevtralizacijskih tehnikah pri storilcih beloovratniške kriminalitete v okviru t. i. tajkunskih procesov. V ožji perspektivi obravnavajo tematiko, ki jo je v predhodnem članku z makro perspektive predstavil dr. Zoran Kanduč. Dr. Katja Filipčič in dr. Eva Bertok se pomakneta v polje dinamike medosebnega, intimnopartnerskega nasilja, pri čemer razpravljata o učinkih prepovedi približevanja kot enega od obetavnih ukrepov za preprečevanje povratništva v primerih medosebnega nasilja med intimnimi partnerji. V članku predstavita glavne ugotovitve raziskovalnega projekta, ki so ga izvedli na Inštitutu za kriminologijo med letoma 2021 in 2023. Dr. Jasmina Arnež in dr. Mojca M. Plesničar obravnavata razkorak med teorijo in prakso obravnavanja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj v Sloveniji. Njun prispevek temelji na empirični analizi tožilske in sodne prakse, avtorici pa poudarjata pomembne vidike za pravičnejšo, bolj enakopravno in učinkovitejšo obravnavo mladoletnih storilcev kaznivih dejanj v kazenskem pravosodju. Dr. Aleš Završnik, Iva Ramuš, Kristina Lazarevič Padar in Andraž Stariha sklenejo jubilejno znanstveno pisanje s člankom o nadzoru nad podatki in raziskovanjem v kriminologiji. Članki v tej številki revije se vrstijo od makro perspektive sodobne družbe in produkcije odklonskosti do empiričnega testa teorije nevtralizacije, ki poudarja različne tehnike opravičevanja storitev kaznivih dejanj, sledi razprava o medosebnem nasilju med intimnima partnerjema ter specifičnih vidikih družbenega nadzora in preprečitve povratništva na tem področju. V razpravi o zagotavljanju čim bolj ustreznega postopka zoper mladoletne storilce kaznivih dejanj avtorici kritično ocenita razlike med teorijo in prakso na tem področju. Zadnji članek te številke pa bralca popelje na področje podatkovne ekonomije in velikega podatkovja. Dostop do podatkov je vroča tema, ne le kriminološka, ampak tudi širša tema razprav v sedanjem času. Dostop do podatkov je pomemben za raziskovalno delo. Kljub upravičenosti do podatkov v raziskovalne namene ob upoštevanju znanstvenoraziskovalne etike pa je omejevanje dostopa do podatkov vse več. Avtorji predlagajo nekaj pravnih rešitev te težave. V tej številki revije je objavljen tudi prikaz o praznovanju 30. obletnice Fakultete za kriminalistiko, kriminologijo in varnostne vede Univerze v Sarajevu, kjer sta imeli pomembno mesto okrogli mizi o razvoju in dosežkih na področju kriminalistike in kriminologije.

Naj poudariva, da ima Revija za kriminalistiko in kriminologijo pomembno mesto pri razvoju znanosti in prakse na področju kriminalistike in kriminologije, kar je zelo pomembno tudi za izdajatelja revije, Ministrstvo za notranje zadeve in Generalno policijsko upravo. Pregled raziskovanja na Inštitutu za kriminologijo ter objav v Reviji za kriminalistiko in kriminologijo kaže, da je razvoj kriminologije potekal z roko v roki z razvojem naše revije, saj so v preteklosti vse pomembne ugotovitve raziskovanja dobile tudi svoje mesto v reviji v obliki člankov. Inštitutu za kriminologijo čestitava ob pomembnem jubileju in vsem sodelavcem Inštituta za kriminologijo želiva veliko uspeha pri raziskovalnem delu in še veliko odličnih objav v Reviji za kriminalistiko in kriminologijo, drugih znanstvenih in strokovnih publikacijah v Sloveniji in po svetu. Želiva tudi, da Inštitut za kriminologijo še naprej ostane mesto slovenske kritične in konstruktivne kriminološke misli, ki osvetljuje številne perspektive odklonskosti, prestopništva in družbenega nadzorstva v sodobni družbi.

Zahvaljujeva se piscem prispevkov, recenzentom in vsem, ki ste pomagali pri nastajanju te številke revije. Avtorje vabiva k pisanju prispevkov za našo revijo in bogatenju opusa Revije za kriminalistiko in kriminologijo, ki je letos vstopila v 75. leto izdajanja.

Glavna urednika
Senad Jušič in Gorazd Meško